



แนวโน้มนาคตเด็กและเยาวชน การพัฒนาระบบที่เข้มแข็งเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน

แนวโน้มนาคตเด็กและเยาวชน การพัฒนาระบบที่เข้มแข็งเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน

โลกกำลังเผชิญยุคใหม่แห่งวิกฤตสำหรับเด็ก ที่ทวีความรุนแรงขึ้นจากความขัดแย้ง ความเหลื่อมล้ำ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รายงานฉบับใหม่ล่าสุดจาก UNICEF “Prospects for Children in 2025: Building Resilient Systems for Children's Futures” ชี้ให้เห็นแนวโน้มสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของโลก ผ่านประเด็นสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ ภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics) เศรษฐศาสตร์ (Economics) สิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Environment and climate change) เทคโนโลยี (Technology) และธรรมาภิบาลโลก (Global governance) พร้อมนำเสนอแนวทางการแก้ไขที่เป็นรูปธรรม เพื่อสร้างอนาคตที่ดีกว่าสำหรับเด็กทุกคน



ผลกระทบจากภูมิรัฐศาสตร์ต่อเด็ก และเยาวชนในยุคแห่งความขัดแย้ง

สถานการณ์ความขัดแย้งทั่วโลกส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในวงกว้าง จากข้อมูลในปี 2023 พบว่ามีเด็กถึง 473 ล้านคน หรือประมาณ 1 ใน 6 ของประชากรเด็กทั่วโลก อาศัยอยู่ในพื้นที่ความขัดแย้งและมีแนวโน้มว่าตัวเลขนี้จะเพิ่มสูงขึ้นในปี 2025 สิ่งที่น่ากังวลคือ การโจมตีโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญต่อชีวิตเด็กและเยาวชนทั้งโรงเรียนและโรงพยาบาลกำลังกลายเป็นเรื่องปกติในพื้นที่ขัดแย้ง สะท้อนให้เห็นถึงการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งขาดกลไกบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เด็กและเยาวชนต้องเผชิญกับความเสี่ยงหลายด้าน ทั้งการพลัดถิ่น ภาวะทุพโภชนาการ และปัญหาสุขภาพจิต

เมื่อมองลึกไปถึงรากเหง้าของปัญหา พบว่าการแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์และความอ่อนแอของความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นปัจจัยสำคัญ ทำให้ผลกระทบที่เกิดขึ้นไม่เพียงส่งผลกระทบต่อปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังก่อให้เกิดความยากจนข้ามรุ่น เนื่องจากเด็กและเยาวชนสูญเสียโอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาทักษะทางอารมณ์ที่จำเป็น

แนวทางการแก้ไขที่เป็นรูปธรรม ควรมุ่งเน้นการบูรณาการความช่วยเหลือผ่านกรอบ Triple Nexus ขององค์การสหประชาชาติ ที่เชื่อมโยงการช่วยเหลือฉุกเฉิน การพัฒนา และการสร้างสันติภาพเข้าด้วยกัน พร้อมทั้งเร่งผลักดันให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศที่เข้มแข็งในการปกป้องเด็กและเยาวชนในพื้นที่ขัดแย้ง ซึ่งการแก้ไขปัญหานี้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการสร้างระบบคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน เพื่อให้เด็กและเยาวชนทุกคนมีโอกาสเติบโตในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่



ผลกระทบจากระบบเศรษฐกิจโลก ต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

สถานการณ์ทางเศรษฐกิจโลกกำลังส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาที่เผชิญวิกฤตหนี้สาธารณะ ปัจจุบันมีเด็กกว่า 400 ล้านคนที่อาศัยอยู่ในประเทศที่มีภาระหนี้สูง ประเทศรายได้ต่ำต้องใช้งบประมาณในการชำระหนี้มากกว่าการลงทุนในเด็กและเยาวชน ถึง 11 เท่า สิ่งที่น่ากังวลคือ โครงสร้างระบบการเงินโลกที่ไม่เป็นธรรม โดยเฉพาะการกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงและเงื่อนไขการกู้ยืมที่เอื้อประโยชน์ต่อประเทศร่ำรวย ส่งผลให้รัฐบาลในประเทศกำลังพัฒนาขาดงบประมาณสำหรับการลงทุนในบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชน ทั้งด้านการศึกษาและสาธารณสุข

เมื่อมองลึกลงไปถึงรากเหง้าของปัญหา พบว่าสถานการณ์นี้สะท้อนถึงความล้มเหลวของแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่มองการพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นเพียง "ค่าใช้จ่าย" แทนที่จะเป็น "การลงทุน" ในอนาคต การละเลยการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ตั้งแต่วัยเด็กจะส่งผลกระทบต่อระยะยาวต่อการพัฒนาประเทศ

แนวทางการแก้ไขที่เป็นรูปธรรม ควรเริ่มจากการปฏิรูประบบการเงินโลก โดยเฉพาะการพิจารณารีดึงหนี้ที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ ควรมีกฎกำหนดนโยบายการคลังที่จัดสรรงบประมาณอย่างน้อย 20% สำหรับการพัฒนาเด็กโดยเฉพาะ ซึ่งการปฏิรูประบบเศรษฐกิจให้เอื้อต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ไม่เพียงเป็นประเด็นทางจริยธรรมเท่านั้น แต่ยังเป็นการลงทุนเพื่อความยั่งยืนทางเศรษฐกิจในระยะยาว



ผลกระทบจากวิกฤตสภาพภูมิอากาศต่อเด็กและเยาวชน

วิกฤตสภาพภูมิอากาศกำลังส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนทั่วโลกอย่างรุนแรง โดยเฉพาะเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่ต้องแบกรับภาระถึง 88% ของโรคที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีเงินทุนด้านสภาพภูมิอากาศที่ถูกจัดสรรเพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กเพียง 2.4% ของทั้งหมด สิ่งที่น่ากังวลคือ การที่ไม่มีตัวแทนเด็กและเยาวชนในเวทีระดับโลก เช่น การประชุม COP ทำให้ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนมักถูกมองข้าม นอกจากนี้ กลไกการจัดสรรเงินทุนยังขาดการให้ความสำคัญกับความต้องการของเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะในด้านสุขภาพและการศึกษา

เมื่อมองลึกลงไปถึงรากเหง้าของปัญหา พบว่าแม้เด็กและเยาวชนจะเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบรุนแรงมากที่สุดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แต่เสียงของพวกเขากลับไม่มีพื้นที่ในการกำหนดนโยบายด้านสภาพภูมิอากาศ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนในอนาคต

แนวทางการแก้ไขที่เป็นรูปธรรม ควรมีการจัดตั้งสภาที่ปรึกษาเด็กและเยาวชนในคณะทำงานด้านสภาพภูมิอากาศทั้งในระดับสหประชาชาติและระดับรัฐบาล พร้อมทั้งบูรณาการทักษะการรับมือกับภัยพิบัติเข้าไปในหลักสูตรการศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กและ

เยาวชนสามารถรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินได้ ตลอดจนการปรับปรุงแผนการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศให้คำนึงถึงความเปราะบางของเด็กและเยาวชนมากขึ้น เพิ่มสัดส่วนการจัดสรรเงินทุนด้านสภาพภูมิอากาศที่มุ่งเน้นการปกป้องและพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ ซึ่งการให้ความสำคัญกับเด็กในการรับมือกับวิกฤตสภาพภูมิอากาศไม่เพียงเป็นการลงทุนเพื่ออนาคตเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างความยุติธรรมระหว่างรุ่น (Intergenerational Justice) อีกด้วย



การเข้าถึงเทคโนโลยีสำหรับเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน

โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลสาธารณะ (Digital Public Infrastructure: DPI) ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการเข้าถึงบริการพื้นฐานสำหรับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะด้านการศึกษาและสาธารณสุข สิ่งที่น่ากังวลคือความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทั้งด้านอุปกรณ์และทักษะดิจิทัล โดยพบว่าเด็กผู้หญิงถึงร้อยละ 90 ในประเทศรายได้ต่ำยังไม่สามารถเข้าถึงบริการออนไลน์ได้ นอกจากนี้ ยังมีประเด็นด้านความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลและความเสี่ยงจากการถูกแสวงหาประโยชน์จากข้อมูลของเด็กและเยาวชน

เมื่อมองลึกลงไปถึงรากเหง้าของปัญหา พบว่าความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีไม่ได้เกิดจากการขาดแคลนอุปกรณ์เพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการขาดความเข้าใจถึงประโยชน์ของเทคโนโลยีในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการยอมรับและใช้งานเทคโนโลยี

แนวทางการแก้ไขที่เป็นรูปธรรม ควรพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัลที่เข้าถึงได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ผลักดันการออกกฎหมายและมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการสร้างระบบการบูรณาการข้อมูลที่มีความปลอดภัย ควบคู่ไปกับการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันดิจิทัล ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้าใจและการยอมรับเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ซึ่งการลดความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยีไม่ใช่เพียงการจัดหาอุปกรณ์หรือโครงสร้างพื้นฐาน แต่ต้องคำนึงถึงการพัฒนาทักษะ การสร้างความตระหนักรู้ และการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนไปพร้อมกัน เพื่อให้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กทุกคนอย่างแท้จริง



ธรรมาภิบาลโลกกับการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน



อนาคตของเด็กและเยาวชนในปี 2025

สถานการณ์ธรรมาภิบาลโลกในปัจจุบันกำลังเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญ เมื่อความขัดแย้งระหว่างประเทศมหาอำนาจส่งผลให้ความร่วมมือระหว่างประเทศอ่อนแอลง ขณะที่กรอบการทำงานระดับโลกขาดความเป็นเอกภาพในการรับมือกับวิกฤตที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน สิ่งที่น่ากังวลคือ แนวโน้มของการเมืองระหว่างประเทศที่มุ่งเน้นผลประโยชน์ระยะสั้นมากกว่าการลงทุนเพื่ออนาคตของเด็กและเยาวชน อีกทั้งองค์กรระหว่างประเทศยังขาดอำนาจในการบังคับใช้นโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การดำเนินงานเพื่อปกป้องสิทธิเด็กและเยาวชนในระดับโลกเป็นไปอย่างล่าช้า

เมื่อมองลึกลงไปถึงรากเหง้าของปัญหา พบว่าวิกฤตในปัจจุบันต้องการผู้นำระดับโลกที่มีวิสัยทัศน์ในระยะยาว แม้ว่ากระบวนการการตัดสินใจไม่สอดคล้องกับความเร่งด่วนของปัญหา การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการตัดสินใจจึงเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ นอกจากนี้ UNICEF ควรขยายความร่วมมือไปสู่ชนกลุ่มน้อยและศิลปินระดับโลก เพื่อใช้ Soft Power ในการสร้างความตระหนักรู้และแรงกดดันทางสังคม

แนวทางการแก้ไขที่เป็นรูปธรรม ควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาโลกเชื่อมโยงกับกรอบการทำงานระดับโลก พร้อมทั้งสร้างระบบติดตามและประเมินผลความร่วมมือระหว่างประเทศที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการปรับปรุงธรรมาภิบาลโลกเพื่อปกป้องสิทธิเด็กและเยาวชนต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับโครงสร้างและทัศนคติ มุ่งสร้างสมดุลระหว่างความร่วมมือระดับโลกและการดำเนินงานในระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืน

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้สะท้อนให้เห็นถึงภัยคุกคามและโอกาสในการสร้างระบบให้มีความเข้มแข็งและเป็นธรรมมากขึ้น โดยเริ่มจากการปรับเปลี่ยนทัศนคติ มุมมองต่อเด็กและเยาวชน จากการมองว่าเป็นเพียง "กลุ่มเปราะบางที่ต้องการความช่วยเหลือ" ไปสู่การยอมรับว่าเด็กและเยาวชนคือ "พลังสำคัญในการขับเคลื่อนอนาคต"

คำถามสำคัญคือ "เราจะมอบมรดกอะไรให้กับเด็กและเยาวชน" คำตอบไม่ได้อยู่ที่การวางแผนหรือการตั้งเป้าหมายเพียงอย่างเดียว แต่อยู่ที่การลงมือทำในวันนี้ จากความร่วมมือของทุกภาคส่วน เพื่อสร้างอนาคตที่เด็กและเยาวชนทุกคนสมควรได้รับ ซึ่งต้องอาศัยความมุ่งมั่น การประสานความร่วมมือ และการลงมือทำอย่างจริงจังจากทุกภาคส่วนในสังคม

อ่านเอกสารเพิ่มเติมได้ที่

กองยุทธศาสตร์และประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ



ความสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs

SDG1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่

SDG3 สร้างหลักประกันการมีสุขภาพที่ดี และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกช่วงวัย

SDG4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

SDG5 บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ และเพิ่มบทบาทของสตรีและเด็กหญิงทุกคน

SDG8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่มีผลิตภาพและการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

SDG9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม

SDG13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น

SDG16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบัน ที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

SDG17 เสริมความแข็งแกร่งให้แก่งlobalization การดำเนินงาน และฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลก เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

UNICEF. (2025). *Prospects for Children in 2025: Building Resilient Systems for Children's Futures*. Retrieved from <https://www.unicef.org/innocenti/reports/prospects-children-2025-global-outlook#report>

United Nations. (2025). *New era of crisis for children, as global conflicts intensify and inequality worsens*. Retrieved from <https://news.un.org/en/story/2025/01/1158771>

United Nations. (2025). *Prospects for Children in 2025: Building Resilient Systems*. Retrieved from <https://social.desa.un.org/sdn/prospects-for-children-in-2025-building-resilient-systems>